

Skyll inte ekonomiska turbulensen på euron

Sundsvalls Tidning den 10 december 2010

I dessa tider av ekonomisk turbulens dömer många ut EU:s valutaunion och den gemensamma valutan euron. Vissa ger samarbetet skulden för de problem som uppstått i Grekland, Irland och Portugal. Andra menar att eurosamarbetet gör att dessa länders problem sprids till andra länder som annars inte skulle vara berörda.

Euron har överraskat bedömare så länge den funnits. Längre än så faktiskt: När den gemensamma valutan bara var en skrivbordsprodukt var den gängse analysen att den inte skulle införas i praktiken. När så blev fallet spådde många att den skulle misslyckas. Men euron finns kvar och på senare tid har vi kunnat läsa om hur Kina börjat ersätta en del av sina dollar med euro. Alla är uppenbarligen inte helt övertygade om eurons kommande kollaps.

I själva verket är det långtifrån uppenbart att euron bär skuld till dagens problem. Grekland har sedan 1980-talet haft dåligt fungerande arbetsmarknad och ett mycket dyrt pensionssystem. Portugal har låg utbildningsnivå och deras export utsätts för kraftig konkurrens från Kina. Fallande växelkurs är knappast den bästa medicinen mot dessa problem.

När det gäller Irland påstås att om landet hade kunnat höja räntan och därmed kyla av ekonomin, då skulle kanske överhettningen och lånebubblan kunnat undvikas. Teoretiskt kan resonemanget stämma. Men om irländarna var angelägna om att kyla av ekonomin, varför använde de inte finanspolitiken? Varför eldade de på överhettningen med en offensiv lågskattepolitik?

Irlands problem kan mycket väl vara att man blev lite väl optimistisk efter en god ekonomisk utveckling under 1990-talet och hamnade i en lånebubbla som man nu måste ta sig ur. Liknande problem uppstår i så gott som alla länder då och då. En egen valuta är definitivt ingen garant mot lånebubblor, det visar om inte annat exemplet USA.

Nog om historien, det som händer just nu är minst lika intressant. Enskilda euroländer kan inte ta den kortsiktigt enkla vägen att trycka pengar och låta den egna valutan falla. Problemen i Portugal, Irland och Grekland berör alla inom EU - på gott och på ont. När andra länder ställer upp med nödlån vill de ha sina pengar tillbaka. Problemländerna får hjälp, rådgivning och utsätts för stor press att genomföra reformer som ska främja en sundare ekonomisk utveckling i framtiden. Sådana reformer är smärtsamma och jobbiga på kort sikt. Men rätt genomförda borgar de för ökat välstånd.

Jämfört med EU:s intensiva reformarbete är det slående hur USA hanterar sina problem genom att skylla på Kina, låta statsskulden skena, trycka dollar och skjuta upp jobbiga politiska beslut. Inget av detta kommer att betala sig på lång sikt - tvärtom.

Makroekonomi är svårt och framtidsprognoser är extra knepiga. Men jag skulle inte bli förvånad om Europa och EU om 10 år kommer att ha klarat sig betydligt bättre än vad dagens olyckskorpar befarar. Men om USA inte drastiskt ändrar kurs, kommer läget på andra sidan Atlanten att vara mer bekymmersamt än någonsin.

Andreas Bergh, fil.dr, välfärdsforskare vid Lunds universitet, Ratio och IFN